

Skinnskattebergs kommun

Beslut för fritidshem

efter tillsyn i Skinnskattebergs kommun

Tillsyn i Skinnskattebergs kommun

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Skinnskattebergs kommun under våren 2015. Tillsynen har avsett det samlade ansvarstagandet för utbildningen inom skolformen fritidshem.

Måluppfyllelse och resultat

I Klockarbergsskolans fritidshems enkät genomförd under våren 2015 svarar tre av fem vårdnadshavare att de instämmer helt eller till stor del om att utomhusmiljön är bra, medan fyra av fem svarar att inomhusmiljön är bra. Sju av tio anser att deras barn lär sig visa hänsyn, samt att deras barn trivs på fritidshemmet. Två av fem vårdnadshavare känner till fritidsverksamhetens mål.

I motsvarande enkät ställd till elever på fritidshemmet svarar tre av fyra att det oftast eller alltid är roligt att komma till fritidshemmet, samt mer än nio av tio att de har kompisar på fritidshemmet. En elev av fem svarar att det finns elever på fritidshemmet som ibland är dumma mot dem.

Översikt över konstaterade brister i verksamheterna

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Förutsättningar för utbildningen i fritidshemmet	Ingen brist konstaterad	
2. Utveckling av utbildningen i fritidshemmet	Föreläggande	2015-12-15

I kolumnen "Typ av ingripande" anges den allvarligaste formen av ingripande. Skolinspektionen har meddelat inom det arbetsområde som granskats. Skolinspektionens bedömningar och datum för när huvudmannen senast ska ha åtgärdat bristerna anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionens sammanfattande bedömning är att huvudmannen vid tidpunkten för tillsynen saknar ett systematiskt kvalitetsarbete som utgår från de nationella mål som anges i styrdokumentet. Huvudmannen följer inte upp fritidshemsverksamhetens måluppfyllelse på huvudmannanivå och det saknas även en analys av vad som påverkar och orsakar måluppfyllelsen. Huvudmannen har därmed inte heller utifrån analysen planerat och beslutat om nödvändiga utvecklingsåtgärder och hur dessa ska genomföras. Det systematiska kvalitetsarbetet är heller inte dokumenterat.

Det målinriktade arbetet för att motverka kränkande behandling av elever på fritidshemmet har brister då det saknas främjande och förebyggande åtgärder som baseras på en analys av tidigare resultat.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Skinnskattebergs kommun att senast den 15 december 2015 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen. Delredovisning av hur arbetet framskrider ska vara Skolinspektionen tillhanda senast den 1 oktober 2015.

Utveckling av utbildningen i fritidshemmet

Huvudmannen ska arbeta kontinuerligt och långsiktigt för att utveckla och förbättra utbildningen i fritidshemmet inom väsentliga områden, i syfte att säkerställa likvärdighet och kvalitet. I detta arbete ingår att huvudmannen skaffar sig kunskap om nuläget vid fritidshemmen. Denna nulägesbild ska bland annat innefatta resultat avseende elevernas utveckling och lärande, och resultaten avseende tryggheten och studieron vid fritidshemmen. I arbetet ingår också att följa upp de centrala förutsättningar som huvudmannen ger fritidshemmen, för att de ska kunna ge eleverna en god utbildning. Huvudmannen analyserar sedan orsakerna till bristande måluppfyllelse, resultat och förutsättningar, vilka förbättringsåtgärder som behövs, samt vidtar dessa åtgärder.

När huvudmannen formulerar nulägesbilden ska denna bygga på uppgifter som cheferna för fritidshemmen tagit fram i sitt eget kvalitetsarbete på enhetsnivå, men också på uppgifter huvudmannen själv insamlat (exempelvis nationell statistik, tillsyns- och granskningsrapporter, anmälningar om kränkande behandling, etc). Det ska därför finnas en koppling mellan huvudmannens kvalitetsarbete, och det kvalitetsarbete som chefen för fritidshemmet tillsammans med lärare, övrig personal och elever leder vid fritidshemmen.

Ett annat viktigt verktyg för att se till att utbildningen i fritidshemmet är likvärdig är en behovsstyrd resursfördelning, så att resursfördelningen mellan fritidshemmen anpassas efter elevernas skiftande behov och förutsättningar. Med resurser avses såväl ekonomiska som personalmässiga resurser. Resursfördelningen följs upp och utvärderas, så att en bedömning kan göras i vilken grad den främjar elevernas utveckling, lärande och trygghet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Skinnskattebergs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Inriktningen för huvudmannens kvalitetsarbete är att de nationella mål och krav som anges i styrdokumentet uppfylls. (4 kap. 3 och 5 §§ skollagen)
- Huvudmannen följer upp resultat inom utbildningen, och dokumenterar denna uppföljning. (4 kap. 3 och 6 §§ skollagen)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar huvudmannen om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 3 och 6 §§ skollagen)
- Huvudmannen planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 3 och 6–7 §§ skollagen)
- Huvudmannen ser till att det inom ramen för utbildningen i fritidshemmet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6–9 §§ skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

Huvudmannen ser till att det systematiska kvalitetsarbetet inriktas på att de nationella mål och krav som anges i styrdokumentet uppfylls samt att resultat inom utbildningen följs upp och dokumenterar denna uppföljning.

Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen planerar och beslutar huvudmannen om nödvändiga utvecklingsåtgärder för fritidshemsverksamheten och hur dessa ska genomföras samt dokumenterar planeringen och de beslutade åtgärderna.

Huvudmannen ser till att det inom ramen för utbildningen i fritidshemmet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.

Motivering till bedömning av brist

Systematiskt kvalitetsarbete

Skollagen anger att varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt ska planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de nationella mål som finns för utbildningen uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska

Beslut

2015-06-17

6 (12)

Dnr 43 - 2014:8428

dokumenteras och om det vid uppföljningen kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 306) anges att huvudmannen har det yttersta ansvaret för genomförandet av utbildningen vilket ger huvudmannen en central roll när det gäller att bedriva ett kvalitetsarbete som ska garantera kvalitet och likvärdighet.

I de allmänna råden (Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet (2012), s.16) förtydligas att kvalitetsarbetet på huvudmannanivå ska bygga på de uppgifter som kommer fram i fritidshemmets kvalitetsarbete och på andra uppgifter som är väsentliga för uppföljningen och utvecklingen.

Huvudmannen behöver därför klargöra hur detta arbete ska bedrivas.

Exempelvis innebär det att klargöra vilka mål, krav och riktlinjer som ska följas upp och utvärderas samt ansvarsfördelningen mellan huvudmannen och fritidshemmet när det gäller uppföljningen. Ur de allmänna råden framgår också att en självvärdering kan bidra till att kartlägga huvudmannens egna insatser.

Frågor som kan vara aktuella att ställa är vilket stöd och vilka resurser enheterna behöver i sitt kvalitetsarbete, om de organisatoriska eller personella förutsättningarna är anpassade till behoven, eller vad som krävs för att förskolechefer och rektorer ska kunna fungera som pedagogiska ledare med ansvar för utvecklingen.

Skolinspektionens utredning visar att det visserligen bedrivs ett kvalitetsarbete på enhetsnivå för fritidshemmet, men att huvudmannen inte har ett eget kvalitetsarbete på huvudmannanivå som inkluderar mål, uppföljning, analys och beslut om utvecklingsåtgärder.

Vid Skolinspektionens intervju med utbildningsutskottets ledamöter uppger dessa att det inte bedrivs något systematiskt kvalitetsarbete på huvudmannanivå för fritidshemmet och att det ännu inte satts upp några mål för denna verksamhet. Sektorchefen som ansvarar för förskola, grundskola och fritidshem anger i Skolinspektionens intervju att huvudmannen tidigare haft uppsatta mål som man jobbat efter och att man nu sätter upp mål för nästa läsår. Sektorchefen uppger vidare att det inte finns något kvalitetsarbete för pågående läsår. Rektorn för grundskolan och fritidshemmet uppger i Skolinspektionens intervju att huvudmannen inte följer upp om fritidshemmet arbetar mot de nationella målen.

I den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av framgår inte om huvudmannen fastställt några mål för fritidshemsverksamheten inför läsåret 2014/15. Det finns inte heller någon uppföljning av föregående års

måluppfyllelse och det framgår inte några planerade utvecklingsåtgärder med koppling till en analys av måluppfyllelsen. På enhetsnivå genomförs enkäter med fritidshemmets elever och vårdnadshavare för att "följa upp resultat och elevernas mående". Fritidshemmets personal anger också i Skolinspektionens intervju att de gör utvärderingar av verksamheten, men att dessa inte dokumenteras. Det framkommer varken i Skolinspektionens intervjuer eller i den dokumentation som huvudmannen redovisat om huvudmannen har tagit del av fritidshemmets enkätresultat och utvärderingar eller om huvudmannen gjort en analys av dessa. Det framkommer heller inte om huvudmannen vidtagit utvecklingsåtgärder utifrån svaren på enkäterna och i så fall vilka dessa utvecklingsåtgärder är.

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i huvudmannens systematiska kvalitetsarbete eftersom det i stort sett helt saknas ett underlag som visar fritidshemmets måluppfyllelse utifrån de nationella målen. Vidare saknas även en dokumenterad analys av måluppfyllelsen och det finns heller inte något dokumenterat underlag som visar vilka utvecklingsåtgärder som är planerade eller hur dessa ska genomföras.

Arbete för att motverka kränkande behandling

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för fritidshemmet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt av de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året.

Skolinspektionens utredning visar att huvudmannen inte ser till att fritidshemmet bedriver ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.

I Skolinspektionens intervju med rektorn för fritidshemmet uppger rektorn att fritidshemmets personal skriver incidentrapporter och att rektorn varje månad sammanställer incidentrapporterna från verksamheten och lämnar sammanställningen för beredning hos sektorchefen. Analys och åtgärder för dessa incidenter presenteras också enligt rektorn. Sektorchefen anger att man har ett skolutvecklingsprojekt vad gäller arbetet mot kränkningar, samt att utbildningsutskottet förutsätter att det fungerar.

I den plan mot kränkande behandling som gäller för fritidshemmet tillsammans med skolan och fritidsgården "Sture" framkommer dock inte någon koppling mellan de kartläggningar och enkätuppföljningar som gjorts i fritidshemmet och de "främjande och förebyggande åtgärder" som listas i planen. Det framgår inte heller vilka av åtgärderna som gäller vilken av verksamheterna eller vem som ansvarar för att de utförs och följs upp på fritidshemmet. Rektorn såväl som personal på fritidshemmet anger att deras arbete fungerar enligt planen mot kränkande behandling. Varken rektorn eller personal på fritidshemmet kunde dock, på Skolinspektionens frågor om målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever, uppge något om det "förebyggande eller främjande arbete" som bedrevs.

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i fritidshemsverksamhetens målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling av elever då det "främjande och förebyggande arbete" mot kränkande behandling som beskrivs i planen mot kränkande behandling i stort sett helt saknar koppling till ett analysresultat av föregående års åtgärder och en dokumentation av detta arbete. Det arbete som rent faktiskt bedrivs är, enligt uppgifter från rektor och personal på fritidshemmet, detsamma som det arbetssätt som framgår av planen. För att arbetet ska vara målinriktat krävs att detta regelbundet utvärderas utifrån tidigare resultat. Det måste också vara tydligt för samtlig personal på fritidshemmet vilka åtgärder man avser att jobba med.

Motivering till föreläggande som ingripande

Skolinspektionen bedömer, utifrån bristernas karaktär, att ett föreläggande är det ingripande som är nödvändigt för att huvudmannen ska avhjälpa de påtalade bristerna. Detta för att verksamheten ska uppfylla de krav som framgår av författningarna.

Övriga arbetsområden

Förutsättningar för utbildningen i fritidshemmet

Huvudmannen ska ge chefen för fritidshemmet och övrig personal vid fritidshemmet förutsättningar, så att utbildningen i fritidshemmet är likvärdig och av hög kvalitet. I detta arbete ingår bland annat att informera vårdnadshavare om och erbjuda elever utbildning i fritidshemmet. I arbetet

med att skapa nödvändiga förutsättningar ingår bland annat också att förse fritidshemmen med nödvändiga materiella och personalmässiga resurser, samt se till att elevgrupperna har en lämplig storlek och sammansättning. I arbetet ingår också att säkerställa att de rektorer eller förskolechefer som är anställda att leda verksamheten vid fritidshemmen, och den personal som bedriver undervisning, har den behörighet och kompetens skolförfattningarna kräver. Huvudmannen har också ett fungerande system för att ta emot anmälningar om kränkande behandling av elever. I de fallen utreds kränkningarna och åtgärdas vid behov. Kommunen utövar också sitt tillsynsansvar över fristående fritidshem vars huvudman kommunen godkänt.

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att huvudmannen uppfyller författningarnas krav inom detta arbetsområde.

För beslut gällande förskolan i Skinnskatteberg har Sophie Boekhout har varit föredragande.

På Skolinspektionens vägnar

Andreas Mehnert
Beslutsfattare

Beslut

2015-06-17
10 (12)

Dnr 43 - 2014:8428

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Skinnskattebergs kommun

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för.

Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmannens

Beslut

2015-06-17

12 (12)

Dnr 43 - 2014:8428

arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Skinnskattebergs kommun

Skinnskattebergs kommun har ett fritidshem som bedrivs i kommunal regi. På fritidshemmet finns tre avdelningar och totalt 96 inskrivna elever vid tidpunkten för Skolinspektionens tillsyn. Fritidshemmet bedrivs i anslutning till Klockarbergsskolan.

Enligt Skolverkets statistik från 2013 hade fritidshemmet 23 procent högskoleutbildad personal. Enligt rektorns egna uppgifter har fritidshemmet 15 barn per heltidstjänst.